

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי
פרשת תזריע-מצורע
תשפ"ג

(שנה ז', גליון מס' 288)

שיעורי הרב אליהו בר חן
e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

**השיעור השבועי עם הרב אליהו בר חן,
מתקיים בכל יום שלישי, בבית הכנסת "כתר תורה" -
ניסנית,
ביישוב ניצן ב'**

זמן תחילת השיעור:

שעון חורף - 19:45

שעון קיץ - 20:00 (כאשר זמן צאת הכוכבים מתארך,

השיעור מתקיים מיד לאחר תפילת ערבית)

לקבלת הגליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה, לכתובת k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גליון שבועי"

זמני כניסת ויציאת השבת:

רבינו תם:	יציאה:	כניסה:	
20:29	19:50	18:36	ירושלים:
20:27	19:52	18:53	תל אביב:
20:29	19:53	18:47	חיפה:
20:28	19:51	18:53	באר שבע:

הלימוד, מוקדש לרפואתם השלימה, של:

שושנה סולטנה בת מרים

שרה בת סוליקא

דינה בת סוליקא

אסתר בת תמר

שרית בת גילה

פאני פרוחה בת רחל

אמירה בת נעמי

הרב רפאל פנחס בן מרים רמו

רפאל מנחם בן רות רדואה

הרב יוסף בן רחל

חיים נתן צבי בן שרה

מרדכי בן רינה

מאיר בן נעמי

אליהו לוזון בן גד

פרשת תזריע מצורע התשפ"ג

"אֲשֶׁרִי אָדָם שָׁמַע לִי"

א. "וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לֵאמֹר, אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיֵּלֶדָה זָכָר, וְטָמְאָה שְׁבַע יָמִים, כִּימֵי נִדַת דְּוֹתָהּ תִטְמָא. וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי, יִמּוֹל בָּשָׂר עָרְלָתוֹ ... וְאִם נִקְבָּה תֵלֵד, וְטָמְאָה שְׁבַע יָמִים כַּנִּדְתָּהּ, וְשֵׁשִׁים יוֹם וְשִׁשָּׁת יָמִים - תֵּשֵׁב עַל דְּמֵי טְהָרָה ... זֹאת תּוֹרַת הַיֵּלֶדֶת - לְזָכָר אוֹ לְנִקְבָּה" (ויקרא, יב', א' - ז').

ב. בפרשתן, דרשו רבותינו ז"ל¹ :

"אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ"² -

הָדָא הוּא דְכָתִיב³, 'אַחֲרֵי וְקָדְם צְרִתְנִי',

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן -

אִם זָכָה אָדָם, נוֹחַל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת,

הַזֶּה, וְהַבֵּיא".

והנה, כתב רש"י הקדוש⁴ :

"אמר ר' שמלאי⁵ -

כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף, במעשה בראשית,

כך תורתו, נתפרשה, אחר תורת בהמה חיה ועוף".

דהיינו, שרבי שמלאי נתקשה :

¹ ויקרא רבה, פרשה יד', א'.

² ויקרא, יב' - ב'.

³ תהילים, קלט' - ה'.

⁴ בפרשתן. ויקרא, יב' - ב'.

⁵ ויקרא רבה, פרשה יד', א'.

מפני מה, הקדימה התורה הקדושה את תורת הבהמות והעופות לתורת האדם?
והלא, מדבר זה, משמע, שהאדם הוא פחות בדרגתו מכל הנבראים שבעולם?
ודבר זה, הוא, דבר המשולל מן המציאות!
שכן, האדם הוא בחיר הבריאה, אשר כל העולם נברא לכבודו למען יעסוק בתורה
ובמצוות!
ועל כך תירץ רבי שמלאי:
שאין הדבר בא לפחות מכבודו של האדם,
אלא, שהוא כדרך ברייתו של עולם, ומפני שנברא האדם בסוף הבריאה, גם תורה
נשנתה לבסוף.
ואפשר:
שמחמת שכל הבריאה נבראה בכדי לְשַׁמֵּשׁ את האדם⁶,
הוקדמה הבריאה כולה, קודם לבריאתו,
בכדי שימצא את השולחן ערוך ומזומן לסעודה, ויהיה פנוי לעמול בתורה.
ובטעם הדבר, שנתפרשה תורתו של האדם רק לאחר תורתן של הבהמה החיה
והעוף, ביארו רבותינו ז"ל⁷:
"אדם נברא בערב שבת,
ומפני מה?
שלא יהו המינים אומרים, שותף היה לו להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית,
דבר אחר -

⁶ וכמאמר רבי שמעון בן אלעזר (קידושין, פב' ע"ב):

"מה אלו, שלא נבראו אלא לשמשני, מתפרנסים שלא בצער,

ואני שנבראתי לשמש את קוני, אינו דין שאתפרנס שלא בצער!?

אלא, שהרעותי את מעשי, וקיפחתי את פרנסתי!"

⁷ סנהדרין, לח' ע"א.

שאם תזוח דעתו עליו, אומר לו, יתוש קדמך במעשה בראשית".

ובדבריהם הקדושים הנ"ל, כתב רבינו ה"אור החיים" הקדוש זיע"א, משם
ה"ספרא" ⁸ :

"בני ישראל בעניין זה, ואין הגויים בעניין זה",

דהיינו :

שכל דיני טומאת יולדת, וכל דיני טהרת יולדת, שייכים אך ורק באומה
הישראלית, ולא באומות העולם.

ולמד מזה, רבינו זיע"א :

"לזה אמר 'לאמרי' ⁹ ,

לשון אַמְרוֹת וְרוֹמְמוֹת,

כי עניין זה, שְׁהִתְנָה להיות בישראל ולא בעכו"ם, הוא, לצד המעלה והכבוד, אשר
ה' האמיר עמו ¹⁰ ."

דהיינו :

שהודעת הבורא ית"ש, את דיני טומאת יולדת וטהרת יולדת, לעם ישראל,

הוא, אך ורק מחמת מעלתם וגדולתם, לפניו יתברך.

ג. כתב ¹¹ בספר הקדוש "פרדס יוסף" :

⁸ ויקרא, יב' - ב'.

⁹ היינו:

הנאמר בפסוק, "דבר אל בני ישראל, לאמר, אשה כי תזרע וילדה זכר, וטמאה שבעת ימים, כימי נדת דונה
תטמא".

¹⁰ וכמאמר הכתוב (דברים, כו' - ז'): :

"את יהוה האמרת היום - להיות לך לאלהים, וללכת בדרכיו ולשמר חקיו ומצותיו ומשפטיו, ולשמע בקלו".

¹¹ להגה"ק רבי יוסף פאצאנאווסקי זיע"א.

על פרשת "שמות", פרק א', פסוק ה'.

"איתא בכלי יקר ובעוללות אפרים -

דלאדם יש ד' שמות, אדם - איש - אנוש - גבר,

וב-ג', יש לשון רבים, אישים - אנשים - גברים,

אבל אדם, לא שייך לשום רבים, אדמים ...

וזה שאמרו ¹², 'אתם קרויים אדם, ולא אומות העולם'."

ד. במסכת כתובות ¹³, מצינו:

"בכה רבי יוחנן בן זכאי, ואמר, אשריכם ישראל -

בזמן שעושין רצונו של מקום, אין כל אומה ולשון שולטת בהם,

ובזמן שאין עושין רצונו של מקום, מוסרן ביד אומה שפלה -

ולא ביד אומה שפלה, אלא, ביד בהמתן של אומה שפלה."

והנה, כשאמר זאת רבי יוחנן בן זכאי, היה זה, בזמן שראה את בתו של נקדימון

בן גוריון מלקטת שעורים מתוך גללי בהמה,

ואמר לה רבי יוחנן בן זכאי, שזוכר הוא, שחתם לה בכתובתה, אלף אלפים דינרי

זהב מבית אביה, חוץ מבית חמיה.

ולכאורה, מהלשון "אשריכם ישראל" משמע, שזה נאמר גם בזמן שאינם עושים

רצונו של מקום,

והדבר צריך ביאור:

מה שייך לשון "אשריכם", בזמן שאינם עושים רצונו של מקום,

ובפרט, שאותו הלשון, נופל על עניין פורענות.

ושמעתי לבאר בזה, ממו"ר הגה"צ ר' יצחק זונדל שטרן שליט"א ¹⁴:

¹² יבמות, סא' ע"ב.

¹³ סו' ע"ב.

¹⁴ מנהל רוחני בישיבות "קמניץ" - "ברית יעקב", ומרבני קהילת פרושים בירושלים.

דהנה, כל גדלותם של עם ישראל, וכל כוחם על פני שאר האומות, הוא, רק מחמת התורה והמצוות שיש להם, וממילא, כשאינם שומרים את התורה והמצוות, אינם יורדים לדרגת שאר אומות העולם, "שהרי אין בהם מעלה כלל", ולכך, אף כשינסו להידמות לאומות העולם - ידחו אותם אומות העולם, וימאסו בהם, וכמו שראינו כבר, בעוונותינו הרבים, ואזי, מיד הם יתרוממו, מהבירא עמיקתא של אומות העולם, לאיגרא רמא של התורה והמצוות, ולכך, "אשריכם ישראל", כי אף שאינכם שומרים תורה ומצוות, אינכם ככל הגויים, ואז, ודאי שתחזרו לעשות רצונו של מקום. ובזה, יובן מאמר הנביא ¹⁵ :

"וְאֵת שְׂדוּד, מִה תַּעֲשֵׂי כִּי תִלְבָּשִׂי שָׁנִי, כִּי תַעֲדִי עֲדֵי זָהָב, כִּי תִקְרָעִי בַּפֶּיךָ עֵינֶיךָ, לְשׂוֹא תִתְיַפִּי, מֵאָסוּ בְךָ עֲגָבִים - נִפְשֶׁךָ יִבְקָשׁוּ",

דאומות העולם, מתקנאים ושונאים את עם ישראל, אך ורק בעבור מה שהם, ולפיכך, לא יועיל להם, כלל ועיקר, מה שינסו להידמות להם, ולעשות מעשיהם. והראני בזה החברותא, ידידי הרה"ג ר' דוד הכהן סקלי שליט"א, את ביאורו של רבינו המהרש"א זיע"א ¹⁶, וכדלהלן:

דהנה, לכל אומה ואומה מאומות העולם, יש שר ומזל בשמים, הממונים עליהם, ומה שאין כן, עם ישראל, דהם מונהגים ישירות מן הקב"ה. ועל כן, בשעה שעם ישראל יורדים מדרגתם, אינם נעשים כשאר אומות העולם, שכן, אין להם שר ומזל בשמים,

¹⁵ ירמיה, ד' - ל'.

¹⁶ שם.

וממילא, הם נבזים ושפלים, יותר מכל אומה ולשון,
ולפיכך, "אשריכם ישראל", כי אז - מתוך שפלות זו, תבוא תקומתם.
עוד ביאור נפלא בעניין זה, מצאתי בספר הקדוש "בן יהודע" ¹⁷, לרבינו הרי"ח
הטוב זיע"א, וכדלהלן:
דהנה, בשעה שנמסרים עם ישראל ביד אומה מאומות העולם, ועושים
כמעשיהם,
אזי, אותם הגויים, חוטפים ניצוצות קדושה מעם ישראל,
וכשעם ישראל שבים בתשובה, מוטל עליהם, להוציא ולהפריד את אותם ניצוצות
הקדושה, מקליפות הטומאה,
וכעניין שהיה במצרים, שלא יצאו ממנה, עד שביררו כל ניצוצות הקדושה,
וכנרמז בפסוק ¹⁸, "וַיִּנְצְלוּ אֶת מִצְרַיִם" -
וכדרשת רבותינו ז"ל בזה ¹⁹.
וככל שתהיה האומה גדולה, כך ניצוצות הקדושה - ששואבות מעם ישראל,
גדולים ורבים הם,
עד שחלילה וחס, יוצר מצב - שלא תהיה תקומה לעם ישראל.
ובזה, רמז להם הקב"ה, שכשמוסרם, מוסרם ביד אומה שפלה,
שאז, אותם ניצוצות הקדושה, מועטות הם, ובכך בוודאי יוכלו להם,
וזהו מאמר "אשריכם", שוודאי תוכלו להם.
ה. במסכת תענית ²⁰, לְמַדְּנוּ רַבֵּי יוֹחָנָן:
"ג' מפתחות, בידו של הקדוש ברוך הוא, שלא נמסרו ביד שליח.

¹⁷ שם.

¹⁸ שמות, יב' - לו'.

¹⁹ ברכות, ט' ע"א.

²⁰ ב' ע"א.

ואלו הן -

מפתח של גשמים, ומפתח של חיה ²¹, ומפתח של תחיית המתים ...

מפתח של חיה, מנין?

דכתיב ²², 'וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל, וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת רִחְמָהּ'.

ומעתה, הדבר צריך ביאור:

מפני מה, נטמאת היולדת בטומאת הנדה,

והלוא, מפתח של חיה, נמצא בידיו של הבורא ית"ש,

ולאחר שהבורא ית"ש נתן לה פרי בטן, אותה האשה, היתה אמורה להיות

טהורה,

שכן, רחמה, נעשה מקום משכן לקדושה?

והנה, בקושיא זו, נתקשה הגה"ק מקאצק זיע"א, וכפי שהביא נכדו - בספרו

הקדוש ²³ "שם משמואל":

"הלוא, מפתח של חיה הוא ביד הקדוש ברוך הוא,

והיתכן, שתימשך מזה טומאה?".

ובביאור קושייתו, הביא בספר הקדוש "שם משמואל", משם אביו - הגה"ק בעל

"אבני נזר" זיע"א:

²¹ ב- "שיטה לבעל הצרורות" (תלמידו של רבינו פרץ והרשב"א) ביאר בזה:

שהיולדת נקראת חיה, על שם הכתוב (שמות, א' - יט'), "כִּי חַיֹּת הֵנָּה".

ועוד, מפני שאמרו רבותינו ז"ל (שבת, לב' ע"א):

"על שלשה דברים נשים מתות בשעת לידתן",

לפיכך, מי שניצלה בשעת לידתה מן המיתה, נקראת חיה,

מחמת, שאותה אשה לא נכשלה באותם ג' הדברים, ועל כך נשארה בחיים.

²² בראשית, ל' - כב'.

²³ פרשת "תזריע", תז"מ - תרעד'.

שהוא כעין הטעם שכתב ה"זוהר הקדוש" - לגבי טומאת מת,
שכוחות הטומאה, משתוקקין לדבוק במקום שהיתה בו קדושה²⁴,
והיינו:

היות ובאדם שוֹרָה עניין א-לוקי, שהוא קיום התורה והמצוות, והתעלות
בקדושה ובטהרה,

²⁴ לצורך ביאור העניין, נבאר כך:

- א. כוחות הרע שבבריאה, נקראו בשם קליפות, משום היותם חיצוניים ומשניים בחשיבותם, בעת הבריאה. שכן, כשם שהנוטע אילן, עושה זאת לצורך אכילת הפרי, ואילו הקליפות אינן בראש מעיניו, כך כוחות הטומאה והרוע שבבריאה, אינם בראש סולם העדיפויות של תכלית הבריאה.
- ב. תפקידם של הקליפות, לנסות ולהרחיק את האדם משמירת התורה, ומקיום רצון ה' יתברך.
- ג. בשעה שכוחות אלו מצליחים להחטיא את האדם, ניתנת להם האפשרות להתלבש על האדם כקליפה, ולחצוץ במידה מסוימת בינו לבין אור השכינה הקדושה.
- ד. אומנם, הקליפה חוצצת בין הפרי לבין האור, אך היא גם שומרת עליו מפני נזקי טבע, שכן, לולא הקליפה, היה הפרי נפסד לחלוטין בנפילתו לארץ. ואם כן, רק בזכות קיומם של כוחות אלו, נשמר האדם מן החטאים, ומתחזק בכל עת לשוב ולהידבק בהשם יתברך.
- ה. קליפות אלו, אינן ניזונות מעצמן, ואינן יכולות לפרנס את עצמן כדי מחייתן, וכל קיומן, הוא, אך ורק על ידי "יניקה" מכוחות הקדושה, של האדם אותו הן החטיאו.
- ו. "החיצונים", או בשמם השני "הקליפות", זה לעומת זה עשה אלוקים, וכמו שיש בכוחות הקדושה עשר ספירות ופרצופים, כך יש בכוחות הטומאה ספירות ופרצופים, ויניקתם, הינה רק מהקדושה.
- ז. כיון כי יניקת הקליפה ואחיזתה בקדושה, היא כמו ענף שרוצה לינוק על ידי אחיזתו, כך קליפה, מתאחדת במקום חיסרון של קדושה, שהחיסרון הוא הצינור שלה, שדרוכו היא יונקת כוח וחיות לפי מידת החיסרון של הקדושה.

משתוקקים החיצוניים להידבק בו, ולכך נטמאת האשה בטומאה החמורה.

וביאור העניין, הוא :

שמכיוון שבכל מקום שהיה חיים - יש קדושה, וכשנתחסרו החיים - נתחסרה הקדושה,

אותם הקליפות, באים למקום הטומאה, בכדי לינק משאריות הקדושה שנשארו שם,

כי בכל מקום של קדושה, נשאר "רשימו".

כן הוא גם כן, אצל היולדת -

שמכיוון שבמקום הרחם - יש קדושה, וכשנתרוקן הרחם - נתחסרה הקדושה,

באים החיצוניים לשלוט שם, בכדי לינוק משאריות הקדושה שנשארו שם.

ומעתה, כתב רבינו זיע"א :

שהיות וביד האדם להיטמאות בזוהמת החטא,

ממילא, כאשר הוא עושה כך, נשללת ממנו מעלתו ותפארתו, עד שנעשה לפחות שבפחותי הבריאה,

וזאת, מחמת שהחיצוניים תאבים להפריע לו בעבודתו,

וכל רצונם, הוא, לנתקו ממקור חיותו.

ו. וממילא אם כן, נשכיל ונבין :

שכאשר יתבונן האדם בדיני טומאה וטהרה, הוא יראה, שדינים אלו הן הם מעלתן של ישראל,

שכן, על ידם הוא מְגַלָּה במה הוא חטא, ואף את דרכי התשובה לתיקון חטאיו.

ואפשר :

שמשום כך נברא האדם אחר הבהמה החיה והעוף,

שכן, אף על פי שמצויה בו זוהמת החטא, שאינה שייכת אצל הבהמה החיה והעוף,

מכל מקום, מחמת שבכוח הטומאות והנגעים, להשיבו אל הבורא ית"ש, מתגלה ומתעצמת מעלתו על כל שאר הנבראים,

באופן:

שבריאתו של האדם באחרונה, לכבוד היא לו,
ולא בשביל למעט בכבודו, כלל ועיקר.

ז. במסכת שבת²⁵, למדנו:

"על שלש עבירות, נשים מתות בשעת לידתן,
על שאינן זהירות - בנדה, בחלה, ובהדלקת הנר",

והתקשתה הגמרא:

"נדה, מאי טעמא?

והביאה הגמרא, את תירוצו של רב יצחק:

"היא²⁶ קלקלה בחדרי בטנה²⁷,

לפיכך, תלקה בחדרי בטנה".

והתקשתה הגמרא:

תינח נדה,

חלה והדלקת הנר, מאי איכא למימר?

והביאה הגמרא, לדרשתו של אותו "בן הגליל" לפני רב חסדא:

אמר הקדוש ברוך הוא -

²⁵ לא' ע"ב, לב' ע"א.

²⁶ היינו:

זו שלא היתה זהירה בהלכות נדה.

²⁷ היינו:

מקור דמה.

רביעית דם נתתי בכם ²⁸, על עסקי דם הזהרתי אתכם ²⁹,
ראשית קראתי אתכם ³⁰, על עסקי ראשית הזהרתי אתכם ³¹,
נשמה שנתתי בכם קרויה נר ³², על עסקי נר הזהרתי אתכם ³³.
אם אתם מקיימים אותם, מוטב,
ואם לאו, הריני נוטל נשמתכם ³⁴ ."

²⁸ היינו:

שחייו של האדם, תלויים ברביעית דם.

²⁹ היינו:

הלכות נדה.

³⁰ וכמאמר הכתוב (ירמיה, ב' - ג'):
"קדש ישראל לה', ראשית תבואתה",

והיינו:

שביחס לאומות העולם, ישראל, הם המובחרים שבתבואתו של הבורא ית"ש.

³¹ וכמאמר הכתוב (במדבר, טו' - כ):

"ראשית ערסתכם, חלה - תרימו תרומה, כתרומת גרן, כן תרימו אתה",

והיינו:

הפרשת חלה.

³² וכמאמר הכתוב (משלי, כ' - כז):

"נר ה' נשמת אדם, חפש כל חדריו בטן".

³³ היינו:

שחיה של האשה, בשעת לידתה, נתונים בסכנה,

כאשר היא אינה מקפדת על הדלקת הנר.

³⁴ בביאור העניין, כתב רש"י הקדוש:

"ותאבד רביעית דמכם, ויכבה נרכם, ויבטל שם ראשיתכם.

ונשים נצטוו על כך, כדאמרינן בבראשית רבה -

ובביאור העניין, כתב³⁵ רבינו הרי"ח הטוב זיע"א:

דהנה, התורה הקדושה, קרויה "ראשית",

וכמאמר הכתוב³⁶, "יְהוָה קִנְיֵי רֵאשִׁית דָּרְכּוֹ, קָדָם מִפְּעֻלּוֹ מֵאָז".

ואף עם ישראל, נקראו "ראשית",

וכמאמר הכתוב³⁷, "קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתָה".

והנה, התורה הקדושה, נקנית ב-מח' קניינים³⁸,

וכמו כן, שיעור נתינת "חלה" לכהן, הוא, אחד מ-מח'³⁹.

והנה, "נִפְשׁ", ראשית תיבות:

נר, פתילה, שמן,

כי בכדי לזכות ל-נפש דקדושה, זוכים, רק על ידי קדושת הנר.

ח. על הפסוק⁴⁰, "רֵאשִׁית בְּכוּרֵי אֲדָמָתְךָ, תָּבִיא בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, לֹא תִבְשַׁל

גְּדֵי בְּחֵלֶב אֱמוּנִי", דרשו רבותינו ז"ל⁴¹:

היא איבדה חלתו של עולם,

שעל ידה נטרד אדם הראשון - שנתרם כחלה,

וכבתה נרו של עולם,

ושפכה דמו.

ועוד, שצרכי הבית תלויין בה".

³⁵ בספרו הקדוש "בן יהוידע", שם.

³⁶ משלי, ח' - כב'.

³⁷ ירמיה, ב' - ג'.

³⁸ כמבואר בסוף מסכת אבות.

³⁹ כמבואר בשו"ע, יו"ד, סי' שכד', סי"א.

⁴⁰ שמות, כג' - יט'.

⁴¹ בראשית רבה, פרשה א', ד'.

”רב הונא בשם רב מתנה אומר, בזכות שלשה דברים נברא העולם -

בזכות חלה, ובזכות מעשרות, ובזכות בכורים,

ומה טעם, בראשית ברא אלהים⁴² ?

ואין ראשית, אלא חלה,

שנאמר⁴³, ראשית ערסתיכם.

אין ראשית, אלא מעשרות,

היך דאת אומר⁴⁴, ראשית דגנך.

ואין ראשית, אלא בכורים,

שנאמר⁴⁵, ראשית בכורי אדמתך וגו’.

והנה, בעניינה של מצוות ה”ביכורים”, כתב בספר⁴⁶ ”חכמת המצפון”, משם ספר

⁴⁷ ”מעייני החיים”, כדלהלן:

”כבוד רב ופרסום גדול, עשו למביאי ביכורים.

ויש להבין -

למה דווקא במצווה זו, הכל נעשה בגילוי כה רב, של כבוד ופרסום,

בזמן, שבמצוות אחרות, הכל נעשה בצינעא,

ודווקא, כל המרבה להצניע, הרי הוא משובח?

וכה מתואר המעמד במשנה⁴⁸ -

⁴² בראשית, א' - א'.

⁴³ במדבר, טו' - כ'.

⁴⁴ דברים, יח' - ד'.

⁴⁵ שמות, כג' - יט'.

⁴⁶ לסבי מו"ר הגה"צ רבי משה איבגי זיע"א.

דברים ב', מאמר תמו', עמודים רמב"ג'.

⁴⁷ להגה"צ רבי חיים אפרים זייצ'יק זיע"א.

כיצד מעלין את הפכודים,
 כל העירות שבמעמד מתכנסות לעיר של מעמד, ולגין ברחובה של עיר, ולא היו
 נכנסין לבתים,
 ולמשכים, הנה הממנה אומר, קומו ונעלה ציון אל בית ה' אלהינו.
 הקרובים, מביאים התאנים והענבים,
 והרחוקים, מביאים גרוגרות וצמוקים.
 והשור, הולך לפניהם, וקרניו מצפות זהב, ועטרת של זית בראשו.
 החליל, מכה לפניהם, עד שמגיעים קרוב לירושלים.
 הגיעו קרוב לירושלים, שלחו לפניהם, ועטרו את בכוריהם.
 הפחות⁴⁹, הסגנים, והגזברים, יוצאים לקראתם,
 לפי כבוד הנכנסים היו יוצאים,
 וכל בעלי אמניות שבירושלים, עומדים לפניהם, ושואלין בשלומם - אחינו אנשי
 המקום פלוני, באתם לשלום.
 החליל, מכה לפניהם עד שמגיעין להר הבית.
 הגיעו להר הבית, אפלו אגריפס המלך, נוטל הסל על כתפו, ונכנס, עד שמגיע
 לעזרה.
 הגיע לעזרה, ודברו הלויים בשיר, 'ארומקד ה' כי דליתני ולא שמחת איבי לי'⁵⁰.
 ונראה, כי התשובה על הפומבי שעושים למצווה זו, היא -
כי כל דבר שהוא 'ראשית', הוא חביב מאוד, ויש לו חשיבות מיוחדת.
 הבכור -
חביב מאוד אצל אביו ואמו, שעל ידו נעשו אב ואם.

⁴⁸ ביכורים, פ"ג, משניות ב' - ד'.

⁴⁹ היינו, שרי הכהנים.

⁵⁰ תהילים, ל' - ב'.

בבן הראשון, רואה האדם את צורת עצמו.
לפני בנו הבכור, לא תיאר מעולם כיצד נראה בן שלו.
בבנו, הוא רואה בריאה חדשה ומופלאה.
ומפני שהוא חביב לו מאוד, והוא יוצא חלציו הראשון, הוא מקדיש אותו ל-השם
יתברך,
להראות את חיבתו ואהבתו לו, שהוא מקדיש ומעביר על אהבתו, מפני אהבת ה'
יתברך.
וכן הפרי הראשון -
שהוא מאוד חביב ואהוב על האדם, שנטעו, והצמיחו, הוא פרי עמלו,
אחרי שחרש, זרע, נטע ושמר.
ובכיליון עיניים, מחכה ומצפה לגידול הפרי, עד שהוא זוכה לראות שהפרי
הבשיל ונגמר וראוי לאכילה.
אין זה פרי הקנוי לו מן השוק, ולכן איננו מגלה בו עניין.
שונה הוא הדבר, אם הפרי נתגדל בעמל כפיו,
כי אז, ההנאה מן הפרי, אינה מתחילה מן האכילה,
אלא, משעה שחרש את האדמה, מהיום ומהרגע שבו זרע והשקה.
לא פעם, יעמוד בעל השדה, או הפרדס והכרם, ויתבונן שעה ארוכה בעיניים
עורגות על הפירות,
קשה לו להינתק מהם,
הוא רואה בעיני רוחו, כיצד הם גדלים מרגע לרגע,
ואף בשעה שהוא פורש מהם, הרי הוא חוזר על עקביו, ונפנה שוב להתבונן בהם,
הוא מצפה כל העת, מתי יגיע הפרי לגמר בישולו, ואף על משכבו הוא הוגה בזה.
וכאשר הוא מגיע לשעת האכילה, הוא חש בו טעם כפול,
טעם הפרי, וטעם היגיעה, היינו, חדוות היצירה".

ומשכך :

כאשר נותן האדם להקדוש ברוך הוא, את אותם הפירות היקרים מאוד אל ליבו,
אין לך כניעה גדולה מזו, ואין לך הכרת הטוב גדולה מזו, אל הבורא ית"ש.

ולפיכך :

"כבוד גדול", היו עושים למביאי הביכורים,

כי אין ראויים מהם, לכבוד זה.

ומעתה, נשכיל ונבין, כדלהלן :

א. הנה, נתבאר לנו ש-"ראשית", שהם ה"ביכורים" הינם חביבים לאדם עד
למאוד,

ומשכך, האדם מחבבם ומייקרם.

ואם כן, כאשר האדם אינו מחבבם ומייקרם, אזי, מתבטל מעליהם שם
"ראשית",

וממילא, כל הייחוד והמעלה, מתפוגגת והולכת מאליה.

ב. טעם הדבר, שתורתו של האדם, נתפרשה, אחר תורת הבהמה החיה והעוף:
שכן, מחמת⁵¹, "שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף, במעשה בראשית",
למדנו⁵², שרק בכם שייך שם "אדם", כי "אתם קרויים אדם, ולא אומות
העולם".

ג. "אשריכם ישראל", הוא, גם בזמן נפילתכם לבירא עמיקתא,

וזאת, מפני שיש בכם דיני טומאה וטהרה.

והיות ואתם נקראים "ראשית", ואף התורה הקדושה נקראת "ראשית",

אזי, כאשר אינכם עוסקים באותה ה"ראשית" -

⁵¹ ויקרא רבה, פרשה יד', א'.

⁵² יבמות, סא' ע"ב.

והיינו, בענייני התורה הקדושה, ובדיני טומאה וטהרה,
הרי אתם משוללים מכל מעלותיכם, ואין בכם מאוס, ואין אתם "ראשית" -
שכן, "הבא ליטמא, פותחין לו"⁵³.
ובודאי, שכאשר עם ישראל, יבחינו בשינוי שֶׁחַל בהם, שהם כבר אינם
"ראשית"
בודאי, שהם ישובו בתשובה שלימה.
ט. במסכת יבמות⁵⁴, למדנו:
"שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא, מגבת עד אנטיפרס,
וכולן מתו בפרק אחד, מפני שלא נהגו כבוד זה לזה".
ובביאור עניין "שלא נהגו כבוד זה לזה", אפשר:
"לנהוג כבוד" - היינו, לייקר ולהעריך, את בני האדם הסובבים לנו,
וכעניין שביארנו בפירוש המילה "ראשית".
וממילא, כאשר תלמידי רבי עקיבא "לא נהגו כבוד זה בזה", פירוש הדבר, שהם
לא ייקרו והעריכו את זולתם.
והנה, מצוותיו של הבורא ית"ש, הן מצוות "בן אדם למקום", והן מצוות "בן
אדם לחבירו",
הינם, חטיבה אחת בלתי נפרדת,
ואם כן, כאשר האדם אינו מקיים את מילת "ראשית" כתיקונה, בחלק המצוות
של "בן אדם לחבירו" -
אזי, אף את חלק המצוות השייכים ל"בן אדם למקום", הוא אינו מקיים
כתיקונם.

⁵³ שבת, קד' ע"א.

⁵⁴ סב' ע"ב.

ולפיכך, רק בכס שייך שם "אדם"⁵⁵, כי "אתם קרויים אדם, ולא אומות העולם":

כי כשם שמצוותיו של הבורא ית"ש, הן מצוות "בן אדם למקום", והן מצוות "בן אדם לחבירו",

הינם, חטיבה אחת בלתי נפרדת.

כך מהותם של עם ישראל, הינה, חטיבה אחת בלתי נפרדת,

חטיבה, הכלולה בשם "אדם", שאינו שייך בלשון רבים.

והנה, על הפסוק⁵⁶, "וְאֶהְיֶה לְרֵעֵךְ כְּמוֹדֵךְ", דרש רבי עקיבא⁵⁷:
"זה כלל גדול בתורה".

ויעויין בדבריו של הגה"ק רבינו ישראל אביחצירא זיע"א⁵⁸:

שביאר בביאור מילת "רֵעֵךְ", שהוא הבורא ית"ש,

וכמאמרו של שלמה הע"ה⁵⁹, "רֵעֵךְ וְרֵעַ אֲבִיךָ אֵל תַּעֲזֹב".

ואם כן, בביאור דבריו הקדושים של רבי עקיבא, אפשר:

שלאחר אותו השבר הנורא, שפקד אותו,

הוא התבונן בטעם הדבר - "מה זאת עֲשֵׂה אֱלֹקִים לְנוּ"⁶⁰, וכדרכם של תלמידי

חכמים העושים את רצונו יתברך כרצונו,

ומהפסוק⁶¹, "וְאֶהְיֶה לְרֵעֵךְ כְּמוֹדֵךְ", הוא למד -

⁵⁵ יבמות, סא' ע"ב.

⁵⁶ ויקרא, יט' - יח'.

⁵⁷ בראשית רבה, פרשה כד', ז'.

⁵⁸ בספרו הקדוש "אהבת ישראל", לאורך רוב ככל חיבורו הקדוש והטהור.

⁵⁹ משלי, כז' - י'.

⁶⁰ בראשית, מב' - כח'.

⁶¹ ויקרא, יט' - יח'.

ש- "רַעַף" - היינו, המצוות של "בן אדם למקום",

ו- "כְּמוֹף" - היינו, המצוות של "בן אדם לחברו".

וממילא, אין לְחַלֵּק כלל ועיקר, בין המצוות התלויות ב-"בן אדם לחברו", ובין המצוות התלויות ב-"בן אדם למקום", כיוון שמי שמחלק ביניהם, הוא מפקיע מעל עצמו את השם "אדם", והרי הוא משולל מן החיים, ח"ו.

ל. כתב ⁶² הגה"צ רבי רחמים נאהורי זיע"א:

"כלתה ונכספה נפשי, למצוא אדם,

אשר יתאם לו שם אדם,

עוד לא מצאתיו לאותו אדם,

הלוואי והייתי אותו אדם,

אז בחלומי, והנה אמר לי אדם -

זאת תורת האדם, אם באוהל ימות האדם, אז יתאם לו שם אדם".

ודבריו הנפלאים, מתאימים כפתור ופרח לאשר נתבאר במאמרינו זה:

שכן, שם אדם, אשר תורתו נתפרשה לאחר תורתן של הבהמה החיה והעוף,

שייך רק אצל עם ישראל,

אך הוא שייך, רק אצל המתייגע בתורה הקדושה, בקדושתה ובטהרתה,

וכמאמר הכתוב ⁶³, "אֲשֶׁר־יֵאָדָם שָׁמַע לִי, לְשִׁקֵּד עַל דְּלֹתַי יוֹם יוֹם, לְשָׁמֵר מְזוֹזַת פֶּתְחֵי",

⁶² שימש כרבה של העיר בון במדינת אלג'יר, ולאחר מכן, כרבה של העיר פריז שבמדינת צרפת.

מכתב זה, הובא בסוף ספרו שו"ת "רחמיך רבים",

ונכתב בשעתו, כמכתב חיזוק, לתלמידו כבנו, מו"ר הגה"צ רבי יהושע ברכץ שליט"א, ראש מוסדות "ישיבת עץ חיים ליוצאי צרפת" - בעיר בני ברק.

⁶³ משלי, ח' - לד'.

שאז, תורתו מעֲדִינָת את מידותיו, "וּמְגִדְלָתוֹ וּמְרוֹמְמָתוֹ עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים"⁶⁴.
והוא אשר לימדנו רבינו ה"אור החיים הקדוש זיע"א⁶⁵ :
שהודעת הבורא ית"ש, את דיני טומאת יולדת וטהרת יולדת, לעם ישראל,
הוא, אך ורק מחמת מעלתם וגדולתם, לפניו יתברך.
והוא בבחינת⁶⁶ "אין מזרזין, אלא, למזרזין", ובבחינת⁶⁷ "אֶ-דָּ-ם לְעַמֶּל יוֹלֵד".
להודיע ולהיוודע, על גדולתם ומעלתם של עם ישראל, אשר הם בבחינת
"אשריכם ישראל",
שעליכם לזכור בכל זמן ועת שאתם "רֵאשִׁית", וממילא, עליכם לייקר ולהעריך
את זולתכם,
ואז, תזכו לֶאֱחֹד את מצוות "בן אדם למקום" עם מצוות "בן אדם לחבירו".
יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. אמן.

⁶⁴ אבות, פ"ו מ"א.

⁶⁵ כאשר הובא בדברינו בסוף אות ב'.

⁶⁶ מכות, כג' ע"א.

במדבר רבה, פרשה ז', ו'.

⁶⁷ איוב, ה' - ז'.

לזיכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל
- משה מושי מקסים בן לילה תהילה ז"ל

~ ~ ~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבונג) בת גרסיה ע"ה
- רות חפציבה כהן (לבית פרשה) ע"ה בת פרלה תחי'
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרוחה ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה